

Ahalegin horrek euskalduntzearen berri ere ematen du. Hona ekainaren lehenean *El Alcázar* delakoak eman zuena, Fernando Vizcaíno Casas-en eskutik:

CURSO DE IDIOMAS

Aprenda *euskera* en diez minutos. Con tal encomiable intención, el Ayuntamiento del Noble Valle de Llodio (*Laudisko Maran Nubigaren Udala* [sic]) ha comenzado un programa de *reuskaldunización* [sic, berea] de las *funciones comunicativas más corrientes utilizadas en los bares de la localidad*, para animar a la clientela a pedir sus consumiciones en autóctono.

No parece demasiado difícil en la mayoría de los casos, por lo que les incluyo las palabras en vascuence, confiando en que sean capaces de entenderlas. Ahí van: *anisa, konaka, boska, patxarana, ron, ginebra, whisky, kubalibrea, gintonik, tabakoak, koantró*.

Curiosamente, falta en el útil vocabulario la traducción al euskera de *vino* y de *café*. No será porque allí no se consuman...».

Noski, Euskal Herriko errealitatearen berri emateko ahaleginak eskertzekoak dira beti ere. ■ *Joanes Lekerika*.

ETB: ez dago girorik

Giro txarra dago ETBn. Lan-giroa txarra, eta bestelakoa ere txarra. Grebak, dimisioak, kanporaketak. Eta zapi zikinak kanpoan. Gaiztotuz doala ematen du, gainera; noiz eta non amaituko den ez jakin. Dagoeneko nahikoa urrun joana da. Etena ez dago urruti, jadanik sortua ez bada.

Zer da gertatzen dena? Zein da arazoa: ekonomikoa?, laboralra?, politikoa?, hizkuntzazkoa?, harremanak? Denetik egon daiteke. Eta hala omen dago, diotenez. Baina, egia esan, kanpora agertu, funtsezko arazoa bera baino gehiago agertu dira salaketak, elkarri egindako deskalifikazioak. Intrantsigentzia, inkompetentzia salatzen diote langileek Amatiño-Areizaga bikoteari. Eta hauek haiei lan-eskarmentu gabeko jende gazteegia izatea, umegorriak izatea.

Zer dagoen hemen jokoan ezin daiteke hitz batez erabaki, iruditzen zaidanez. Langileen argumentuetan lan-arazoak nabarmentzen dira, arazo ekonomikoa zein organizaziozkoak, eta batez ere azken hauek: hala nola, ordutegia, lan-banaketa,

etc. Inprobisazioa ere salatzen dute. Zuzendaritzaren ustetan, aldiz, antolamenduari loturiko arazo horiek ez dira «teknikoak», nolabait esan, enpresaren kontzepzioa bera pikutara botatzen dutenak baizik. ETBren enpresa-filosofia dago jokoan, eta horretan ezin daiteke amore eman, diote hauek.

Elkarri ETB hondatu nahia salatuz dabilta langile-batzordekoak eta Zuzendaritza. Sineskaitza egiten zait holakorik egotea, nahiz eta jakin, nahi gabe ere, ondorioa horixe izan daitekeela: ETBren hondamendia!

ETBko barne-azietan ni ez naiz nor arrazoi-banaketan ari-itzeko. Jainkoak libra nazala! Ez dut horrelako asmorik lerro hauetan. Lan-istiluak bere bideak ditu, bere konponbideak. Borroka honetan benetan auzitan dagoena antzematea oso zaila gertatzen da egunkarietako informazioez baliatuz: alegia, filosofia bera al dago auzitan ala filosofia horren konkretzioa?

Galdera hori erantzun gabe aidean utzita ere, istilu honetan oin-harturik, uste dut, badela zer esanik, zer pentsaturik. Zilegi bekik hiruzpalau gogoeta egitea ETB dela eta.

ETB xaxpikia da, eguna baino lehen jaioa, eta seguruenik jaiotze horixe zor dio bere bizitza. Hazkuntza azkarra izan du eta, antza denez, ez da oraino «normaldu». Zergatik gertatzen den hori aztertu beharko genuke. Gertatzen ari den guzti hau hazkuntz krisia dela sinetsi gogoz nago, baina beldur naiz bestelakorik ere ez ote dagoen.

ETBren enpresa-filosofiari dagokionez, eredu hori begi onez ikusten dudala aitortu behar dut. Gure errealtateari egokitu iruditzen zait. Uste dut ETBk, egitura eta jendetza aldetik, ezin duela TVEren eta TV3ren eredu jarraitu. Nik ulertzen dudanez, ETBk dimentsio txikiko (ez eskaseko) telebista izan nahi du, austeroa eta ber denboran efikaza eta operatiboa, eta horretarako langileen flexibilitatea, disponibilitatea eta polibalentzia ditu nahitaezko baldintza. Jende gutxi, ongi prestatu eta kalitate handikoarekin lan handia burutu, hitz gutxitan eta laburturik esanda.

Anbizio handiko projektua. Eta nere ustez militantismorik gabe ezin burutu daitekeena. Hemen dago gakoa: ETB, gaurko formularen, projektu militantea da. Militantzia eskatzen du, kultur militantzia eta hizkuntz militantzia, nolabait esan. Militantzia hori dela eskas, lantuz esaten dugu orain.

Marko orokorrako batean aztertu behar da puntu hau. ETBren kasua bakarrik ez da, ez da ETBrena batez ere. Oker ez banago, instituzionalitze-prozesuan prentsa txarra izan du militantziak, arbuio eta mespreztu gehiegi. Testuinguru horretan

sortu eta gauzatu diren hainbat projektuk ez dute militantzia aintzat hartu. Militantzia gainditzearen obsesioak haren mugak gainditu ditu, bai, baina haren balioak eta ekarriak ere bai. Militantzia lehen zegoen tokian gelditu da, babesik gabe, laguntzarik gabe. Kasu, erakundeez ari naiz, ez pertsonez: ez diot instituzioek sorturiko erakundeetan militanterik ez dagoenik, baina ezingo zait ukatu militantziak zekarren beroa, dinamika ez dela projektu horietan behar zuen indarrez txertatu. «Mentalidad de funcionario» aipatu du Eusko Jaurlaritzako Kultur Kontseilariak, L.M. Bandresek. Aipatu erakunde horien eragile zenbait ez ote ditu berek sorturiko gurpilak azpian harrapatuko? Dagoeneko, gustatu ala ez, eten bat badagoela hor, erakunde horien eta militantziaren artean, iruditzen zait. Oraingo katramila asko ulertzeko giltza gerta dakiguke eten hori. Jai du euskarak sustatzeko militantziarik ez badu, instituzioetan eta haietatik kanpo.

ETB bere osotasunean ez ote dagoen krisian pentsatzen hasia naiz. Orain gertatzen ari den hau lan-arazo hutsa balitz, pozukoa nintzateke, gaitz-erdi. Baina iruditzen zait projektu hau aurrera eramateko dauden eragozpenak pisu handiagokoak direla, ez hazkuntz krisitik datozkionak bakarrik. Aipatu berri dudan instituzionaltze-prozesua eta militantziaren arazo hori ez dut kuestiotik at ikusten.

Krisia hitza erabili dut. Barrutik, horrela. Eta kanpotik? ETB euskaldun batek etsai asko du. Hor dago ETB, euskal telebista inperfekto hori, telebista elebidun (erdaldun) perfekto noiz bilakatuko. Defentsa gutxiarekin ikusten dut, gutxiagorekin. ETBko eredu linguistikoaren aurkako eraso indartu egin da azken aldi honetan. Madrilek, alde batetik, trabak eta luzapenak tarteko, lege-normalizaziorik gabe, egoera «alegal» batean eusten dio. Eta bitartean, erdara eta euskalkiak sartzeko presio soziala eta politikoa dago: CPren proposamenak Eusko Legebiltzarrean, PSOEkoen interbentzioak, inkestetako eritzien manipulazioa. Eta egungo Ejekutiboaren indefinizioa, urruntasuna. Izenekin esateko, K. Garaikoetxea, R. Labaien eta Amatiño izan dira projektu honen aitzindariak eta bultzatzaileak. Horietako batzuren paraderoa badakigu, eta norbaitek azpimarratu du Amatiñoren «bakarkade politikoa», PNVko barne-zatiketan galtzaileen bandan aurkitu zenetik. Ordezkoa aurkitzea erraza balitz... Dena den, agian errazago gertatuko da orain, barne-istiluak direla eta, Amatiñoren irudia «usteltzen» bada.

ETB, ikusten denez, konfliktibo gertatzen ari da, alde askotatik. «Acoso y derribo» operazioa martxan dagoenik ezin dut sinetsi. Ez dut uste kontsignapean funtzionatzen ari denik jendea. Halere, istilu eta operazio guztien ondoren, ETBren jatorrizko asmoa bere jatoritasunean mantentzeko indarrak egunetik

egunera ahulduz doazkigu. Trabak oro bidetik kendu ondoren, TB erdalduna berez datorkigu, inongo traumarik gabe. Eta eskandalurik gabe. ■ *Joan Alzibar*.

«Bertsogintzaren inguruan» deituriko ekintzen ulermenerako

Ikerketa hau Hezkuntzaren Teoria deitutako ezagutza-arlotik sortu da. Bertsolaritzak dituen aldeetarik —hala nola, espektakulua, barruko edukin literarioa, antropologiaren ikuspegia, «jolasa»/«jokoa» erlazio osagarria, eta abar luzea— jakintza konkretu baten transmisioaren berrikusketa da ekintza hauen aztergaia.

Ez da, beraz, jakintza bera aztertu nahi, ezta jakintza konkretu honen inguruan dauden elementu desberdinak ere. Jakintzaren transmisiorako erak ditugu ardatzak, gure ikuspegi hau oinarritzeko.

Dudarik gabe, bertsolaritzaren baitan dauden ezaugarriak (bertsoa, doinua, egitura-mota desberdinak, etab.) eta haren inguruan koka daitezkeenak (apustuak, txapelketak, produkzio-klase diferentek...) izan dira kontutan, baina ikerketaren gune ez baino aipamen osagarritzat jo ditugu. Hezkuntza, nola edo hala, «jakintzaren besterenganakuntza» baldin badugu edota horrela behintzat defini baldin badaiteke, *transmisio honi* begiratu diogu saio hauetan.

Eta zergatik erabiltzen den «begiratu», «ikuspegi», «berrikusketa» eta antzeko hitz-klasea, horrela uler daiteke: Hasieran esan bezala, hezkuntzaren teoria dugu abiapuntua. Beraz, hezkuntzaz konpreni litekeena argitu ondoren, *teoria-tzat* hartzen dena ekarri behar dugu hona. Honetarako, derrigorrezkoa zai- gu grekoz sortutako lehen pentsamendura joatea. Hona hemen, laburpen gisa.

Hasiera bateko grekoan teoriak «ohartu», «begiratu», «sumatu», «aztertu», «beha egon» eta antzeko edukinak omen zituen.

Pentsamenduaren garapenean *teoria* hau (ahoz-ahoz transmitituriko tradiziozko artea) hil egingo da errepikapenaren ondorioz lortutako esanahian —Sokrate hiltzen dute— beste zentzu batzuri hasiera emanez: *filosofia baiezkorra, zientzia heterodoxa* eta *zientzia ortodoxa*.